

Profesor Edward Lotko

Janina Labocha

Profesora Edwarda Lotkę wspominam jako mojego starszego Kolegę, od którego wiele się nauczyłam, któremu zawdzięczam zainteresowania polsko-czeskimi badaniami konfrontatywnymi, a także jako Człowieka bardzo mądrego, przyjaznego i skromnego. Z powodów zdrowotnych nie mogłam uczestniczyć w spotkaniu poświęconym Jego pamięci, pragnę zatem teraz napisać parę słów na temat tego, kim był dla mnie Profesor Edward Lotko.

Z pracami Edwarda Lotki zetknęłam się po raz pierwszy wtedy, gdy jeszcze jako asystentka na filologii polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, a potem już po doktoracie i habilitacji, przygotowywałam artykuły poświęcone polsko-czeskiemu pograniczu językowemu na Śląsku Cieszyńskim. Czytałam prace E. Lotki na temat językowych stosunków polsko-czeskich na tym terenie i jako osoba pochodząca stamtąd zwróciłam uwagę na wnikliwe, spokojne i rzeczowe podejście Profesora do zagadnienia wywołującego w dyskusjach naukowych sporo zamieszania. Postawa Edwarda Lotki wywarła na mnie wrażenie i w swoich kolejnych artykułach, a także w książce *Polsko-czeskie pogranicze na Śląsku Cieszyńskim. Zagadnienia językowe* (Kraków 1997) starałam się, podobnie jak E. Lotko, spokojnie i rzeczowo podchodzić do trudnych nieraz interpretacji wzajemnych polsko-czeskich i czesko-polskich stosunków. Profesorowi zawdzięczam pisemne i ustne recenzje moich prac, które bardzo sobie cenię. Mieliśmy wielokrotnie okazję rozmawiać na tematy naukowe podczas moich pobytów w Ołomuńcu lub Ostrawie przy okazji doktoratów i habilitacji, w których uczestniczyłam jako recenzentka. Podczas pobytów Edwarda Lotki w Krakowie spotykaliśmy się zazwyczaj u naszej wspólnej znajomej, nieżyjącej już znanej polskiej bohemistki Profesor Teresy Orłoś.

Z prac Edwarda Lotki szczególnie mocno wpłynęły na mnie te, w których Profesor omawia problemy konfrontacji dwóch systemów językowych – czeskiego i polskiego. Za bardzo wartościowe należy uznać metodologicznie wyraziste i przekonujące podejście do problemu większej fleksyjności (syntetyczności) języka czeskiego w stosunku do języka polskiego jako przyczyny różnic systemowych obu języków. Różnice te opisuje E. Lotko na poszczególnych płaszczyznach systemu językowego, szczególnie morfologicznym i leksykalnym. Jego książki *Polština a čeština z hlediska typologického* (1981), *Čeština a polština v překladatel-*

ské a tlumočnické praxi (1986), *Zrádná slova v polštině a češtině* (1992), *Synchronní konfrontace češtiny a polštiny. Soubor statí* (1997) weszły na stałe do slawistyki zachodniej.

Oprócz tych bardzo ważnych studiów dla polsko-czeskiej konfrontacji językowej Edward Lotko jest też autorem wielu prac dotyczących języka polskiego, którym doskonale posługiwał się w mowie i piśmie. Spośród licznych artykułów warto wymienić np. *Język polski z typologicznego punktu widzenia* (1979, *Polonica* 5), *Tendencje rozwojowe w morfologii współczesnej polszczyzny* (Ostrava 1983), *Tendencje rozwojowe w składni współczesnej polszczyzny literackiej* (Ostrava 1984), *Tendencje rozwojowe w słownictwie współczesnej polszczyzny literackiej* (Ostrava 1984).

Prace dotyczące gwary zachodniocieszyńskiej wnoszą ważny wkład do polskiej dialektologii, a równocześnie, jak wspomniałam wyżej, wyjaśniają wiele zagadnień z polsko-czeskiego pogranicza językowego. Warto tu przypomnieć tytuł książki *Funkcje syntaktyczne bezokolicznika w gwarach zachodniocieszyńskich* (1964), a także artykuły *W sprawie gwar mieszanych i przejściowych* (1959, *Język Polski*), *K problematice česko-polského jazykového pomezí* (1963, *Slezský sborník*), *Czesko-polskie pogranicze językowe: sytuacja językowa na Zaolziu* (1993).

Profesor Edward Lotko, wybitny czeski bohemista i slawista jest w środowisku polskich językoznawców wysoko ceniony również jako polonista, który wniósł wielki wkład w językoznawstwo typologiczne, porównawcze oraz w badania dialektologiczne. Cieszę się, że miałam zaszczyt poznać Profesora osobiście i być przez Niego zaliczana do grona przyjaciół.

Prof. dr hab. Janina Labocha
Katedra Współczesnego Języka Polskiego
Wydział Polonistyki
Uniwersytet Jagielloński
Gołębia 20
31-007 Kraków
janina.labocha@uj.edu.pl